

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**С. В. Огарь***Національний фармацевтичний університет (Харків)***Вступ**

Основне завдання вищої освіти - формування особистості спеціаліста, який здатний до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Вирішення цього завдання навряд можливо тільки шляхом трансляції знань у готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента із пасивного отримувача знань в активного їх творця, який вміє формулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат та довести його правильність [1].

Мета роботи полягає на основі аналізу проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи навчального процесу та на підставі результатів соціологічного дослідження узагальнити практичний досвід для покращення організації навчального процесу у відповідності до вимог підвищення якості підготовки спеціалістів фармацевтичної галузі.

Реалізація основних засад кредитно-модульної системи полягає у прозорості навчального процесу, повній інформованості студентів про зміст навчальних планів та навчальних програм.

Студенти вже на початку семестру знають:

- зміст навчального матеріалу;
- критерії оцінювання знань;
- кількість балів під час поточних та підсумкових контрольних заходів.

В електронних читальних залах на відповідних файлах з кожної дисципліни навчального плану розміщено відповідні навчально-методичні матеріали, складовими яких є:

- перелік питань, що охоплюють зміст робочої програми дисципліни;
- приклади типових завдань, що виносяться на іспит;
- порядок поточного і залікового модульного контролю знань з дисципліни;
- список рекомендованої літератури.

Критерії оцінювання та методи і способи контролю визначаються в додатку до робочої навчальної програми кожної дисципліни.

Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу пов'язане з переходом від парадигми навчання до парадигми освіти. В цьому плані слід визнати, що самостійна робота студентів (СРС) є не просто важливою формою освітнього процесу, а повинна стати його основою [2]. Це передбачає орієнтацію на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей студентів, перехід від поточного до індивідуалізованого навчання з урахуванням потреб та можливостей особистості. Мова йде не просто про збільшення кількості годин на самостійну роботу. Посилення ролі самостійної роботи студентів означає принциповий перегляд організації навчального процесу в Національному фармацевтичному університеті, який повинен будуватися так, щоб розвивати вміння вчитися, формувати у студента здібності до саморозвитку, розвивати вміння творчо використовувати отримані знання, формувати способи адаптації до професійної діяльності у сучасному світі.

Керуючись відповідними наказами МОН і МОЗ України Національний фармацевтичний університет є учасником експерименту щодо реалізації положень Болонської декларації. Сьогодні в експерименті задіяні студенти галузі знань "Фармація" (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість студентів, які навчаються за КМСОНП

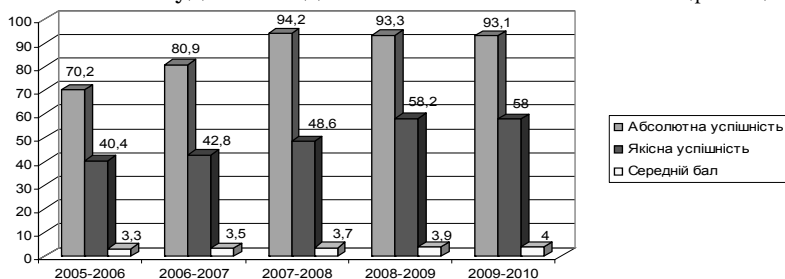
Спеціальність	Кількість студентів
Фармація (вітчизняні студенти)	1651
Фармація (іноземні студенти)	700
Клінічна фармація	111
Технологія парфумерно-косметичних засобів	153
Технологія фармацевтичних препаратів	106

Якість освіти в теперішній час відіграє важливу роль та розглядається як необхідна умова конкурування випускників на ринку праці. Завдання, які сьогодні стоять перед вищою фармацевтичною освітою, - перетворити особисті цілі студента в зміст і технологію навчального процесу. Коли випускник фармацевтичного навчального закладу отримав у процесі навчальної діяльності певні навички та уміння, які дають йому можливість самостійно виконувати свої професійні обов'язки та творчо застосовувати отримані знання, можна враховувати, що він отримав якісну освіту.

Результатом впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу та рейтингової системи оцінки знань студентів є:

- інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців;
- систематичність засвоєння навчального матеріалу;
- встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом на визначених етапах навчання;
- контроль та своєчасне коригування навчально-виховного процесу;
- підвищення мотивації учасників навчально-виховного процесу;
- зменшення пропусків навчальних занять;
- підвищення відповідальності студентів за результати навчальної діяльності.

За результатами роботи з впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу та рейтингової оцінки знань студентів підвищилась якість навчання (рис.1).

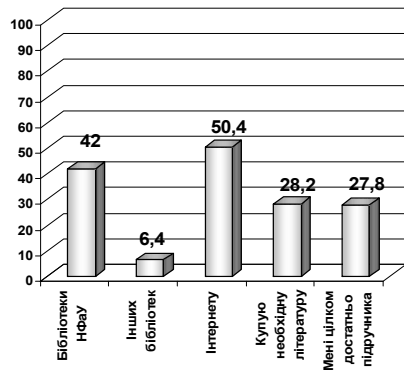
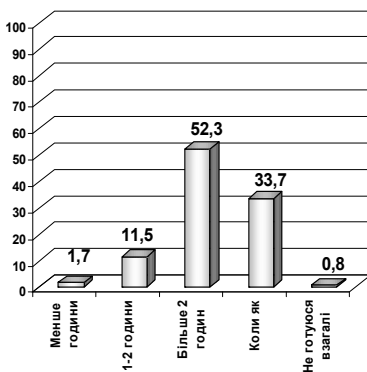

Рис. 1. Результати успішності студентів галузі знань "Фармація" за роки проведення експерименту

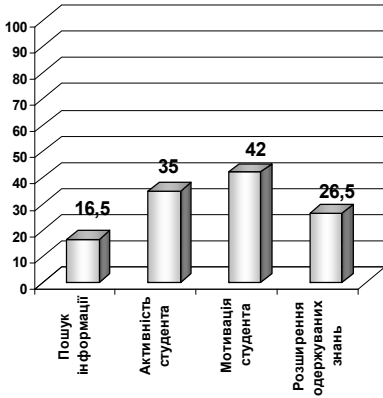
Організація навчального процесу в університеті визначає якість підготовки студентів та є вирішальним фактором формування майбутніх спеціалістів. Вивчення думки студентів щодо процесу впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу дозволяє визначити сильні та слабкі сторони навчального процесу та сформулювати комплекс заходів для усунення його недоліків.

У процесі впровадження кредитно-модульної системи та рейтингової оцінки знань у Національному фармацевтичному університеті проводилися соціологічні дослідження з питань кредитно-модульної системи організації навчального процесу. В опитуванні брали участь студенти 2-5 курсів спеціальностей "Фармація", "Клінічна фармація", "Технологія парфумерно-косметичних засобів", "Технологія фармацевтичних препаратів". Вибірка складала 21,4% респондентів чоловічої статі та 78,6% - жіночої.

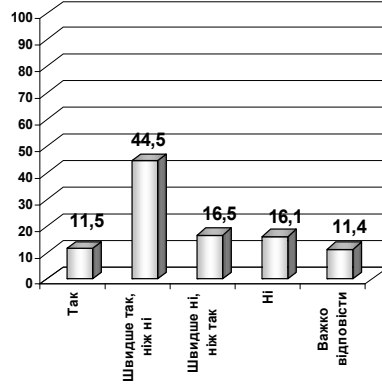
У ході опитування вивчалась думка студентів з низки питань, основними з яких є: відрізок часу що приділяється самостійній роботі при підготовці до занять; за допомогою яких джерел проводиться самостійна робота; завдяки чому можливе підвищення якості освіти у ході впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу; чи сприяє процес впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу підвищенню рівня професійної підготовки. Результати досліджень представлені на рисунках 2-5.

Рис. 2. Час, який щодня приділяється підготовці до занять. **Рис. 3.** Джерела, до яких звертається студент у виконанні самостійної роботи.

Рис. 4. Критерії підвищення якості освіти у ході впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рис. 5. Вплив кредитно-модульної системи організації навчального процесу на підвищення рівня професійної підготовки.

За результатами проведеного дослідження, враховуючи вищезазначені та інші фактори, які вивчалися, необхідно здійснити такі заходи:

- пропагувати серед студентів переваги кредитно-модульної системи навчання перед традиційною системою в нових умовах інтеграції України до європейського освітнього простору.
- збільшувати кількість спеціально обладнаних класів для проведення комп'ютерного тестування;
- спрямовувати студентів на самостійну творчу роботу.

Самостійна робота студентів є одним з методів оволодіння навчальним матеріалом, невід'ємною складовою освітнього процесу, регламентується навчальним планом і становить не менше 1/3 і не більше 2/3 обсягу навчального часу, відведеною для вивчення конкретної дисципліни. Зміст самостійної роботи студентів з конкретної дисципліни визначається навчальною програмою та робочою навчальною програмою дисципліни.

Матеріально-технічне забезпечення самостійної роботи студентів в НФаУ:

- бібліотека з читальним залом, укомплектована відповідно до чинних норм;
- комп'ютерні класи з можливістю роботи в Інтернеті;

- аудиторії (класи) для самопідготовки;
- навчальна та навчально-методична література, розроблена з урахуванням частки самостійної роботи студентів конкретної дисципліни.

У кредитно-модульній системі навчання теми самостійної роботи входять до підсумкового модульного контролю, результати якого враховуються під час виставлення підсумкових балів. Самостійна робота студента, яка передбачена заняттям поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Активна самостійна робота студентів можлива тільки при наявності серйозної мотивації. Найсильніший мотивуючий чинник - підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності, що визначається:

- участю студентів у науково-дослідній роботі, що проводиться на кафедрах університету;
- участю в університетських та міжнародних конкурсах науково-дослідних робіт студентів;
- виконанням індивідуальних науково-дослідних завдань;
- виявленям творчих та професійних здібностей під час виробничої практики;
- допомогою викладача у розкритті та розвитку потенціалу студента.

За умови кредитно-модульної системи організації навчального процесу кафедрами Національного фармацевтичного університету для проведення підсумкового модульного контролю розроблені та використовуються наступні методи оцінювання: тестування, письмова робота, структурований за процедурою контроль професійних практичних навичок, які відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики. Такий структурований за різними видами підсумковий модульний контроль дає змогу визначити не лише якість професійних знань студента, рівень засвоєння навчального матеріалу, але й зорієнтувати студентів на подальше удосконалення професійної майстерності.

Окремим модулем визначається проходження та оцінка виробничої (професійної) практики на четвертому та п'ятому курсах спеціальностей галузі знань "Фармація", метою якої є закріплен-

ня та поглиблення професійних знань та навичок, безпосереднє ознайомлення зі структурою та виробничою діяльністю аптеки.

Накопичений нами досвід роботи за кредитно-модульною системою викладання на всіх курсах денної форми навчання свідчить про позитивні наслідки її впровадження. Зокрема вона впливає на мотивацію навчання студентів, зацікавленість в отримуваних ними оцінках, що сприяє, у свою чергу, підвищенню їхньої активності в навчальному процесі, з одного боку, та результативності навчання, з іншого. Навчання за кредитно-модульною системою спонукають студентів піднімати свій рейтинговий бал за рахунок більш якісної підготовки домашніх завдань та відповідного виконання модульних контрольних і самостійних робіт як важливих складових загальної рейтингової оцінки. Позитивним є також зменшення кількості пропусків занять без поважних причин. Крім того, притаманна системі прозорість оцінювання знань, умінь і навичок стимулює студентів до сумліннішої, а отже, й до якіснішої щоденної праці і в аудиторії, і вдома.

Висновки

За роки експерименту впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у Національному фармацевтичному університеті встановлені позитивні тенденції у навчальному процесі, що визначаються:

- адаптацією до зарубіжних систем освіти;
- систематичним контролем засвоєння студентами знань з кожної теми і дисципліни в цілому;
- діагностуванням знань студентів у контрольних точках завдяки структуруванню дисциплін на змістові та залікові модулі;
- індивідуальним підходом до навчання;
- спрямованістю на самостійну творчу роботу.

Реформування вітчизняної системи освіти з метою зближення з європейською освітою, використовуючи кредитно-модульну систему організації навчального процесу як засіб за умов збереження фундаментальних цінностей і конкурентних переваг вітчизняної системи вищої фармацевтичної освіти означає визнання випускників нашого університету в університетах різних країн, дає можливість переходу в інші навчальні заклади із збереженням досягнутих знань.

Література

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / М.Ф.Степко, Я. Я.Болюбаш, В. Д.Шинкарук [та ін.] ; за редакцією В.Г.Кременя, - Тернопіль: Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, 2004. - 147 с.

2. Михайловський А.В. Традиційні і нові технології у навчальному процесі [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.management.com.ua/be/be022.html>

Резюме

Огарь С. В. *Результати впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в національному фармацевтичному університеті.*

В статті наведені результати впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Національному фармацевтичному університеті. Отримані дані відображають позитивні тенденції: адаптація до зарубіжних систем освіти, систематичний контроль та діагностика знань, індивідуальний підхід, спрямованість на самостійну творчу роботу.

Ключові слова: навчальний процес, кредитно-модульна система, фармацевтичний університет.

Резюме

Огарь С. В. *Результати внедрения кредитно-модульной системы организации учебного процесса в национальном фармацевтическом университете.*

В статье приведены результаты внедрения кредитно-модульной системы организации учебного процесса в Национальном фармацевтическом университете. Полученные данные отображают позитивные тенденции: адаптации к зарубежным системам образования, систематический контроль и диагностика знаний, индивидуальный подход, направленность на самостоятельную творческую работу.

Ключевые слова: учебный процесс, кредитно-модульная система, фармацевтический университет.

Summary

Ogar' S.V. *Results dealing with credit and module system in the organisation of training process in the national university of pharmacy.*

Results dealing with credit and module system in the organisation of training process in the National University of Pharmacy have been discussed in the article. Obtained results have reflected positive tendencies in our university training process: adaptation to foreign system of education, systematic knowledge monitoring and diagnostics, individual approach, self-guided creative work.

Key words: training process, credit and module system, university of pharmacy.

Рецензент: д.фарм.н., проф. О.П.Гудзенко